

Види фірм та форми їх організації

Підготував Калина Олексій
студент групи В-42

План

- 2. Види фірм та форми їх організації
- 2.1 Компанія з одним власником.
- 2.2 Партнерство.
- 2.3 Корпорація.
- 3. Фірми в Україні

2.1 Компанії з одним власником

Організаційною одиницею підприємництва є фірма або компанія.

- *Фірма* — це підприємство, організація, установа, яка здійснює господарську діяльність з метою одержання прибутку. Фірмою можуть бути представлені індивідуальні підприємці або об'єднання їх.
- *Компанія* — це асоціація підприємств, що функціонує на принципах партнерства, корпорації або інших формах організації бізнесу.

Це лише загальна назва, що використовується щодо будь-якого підприємства. Вона відбиває лише те, що підприємства або організації мають права юридичної особи або фізичної особи (громадяни-підприємці). Проте поняття "фірма" або "компанія" не відображають організаційно-правового статусу суб'єкта підприємницької діяльності. Тому, крім назви фірми, будь-якому підприємцю важливо вибрати конкретну організаційно-правову форму своєї діяльності, тобто зафіксовану нормами права єдність організаційних і економічних засад діяльності суб'єкта підприємництва. Найбільш прикметними ознаками, що відрізняють одну організаційно-правову форму від інших, доцільно вважати:

- - кількість учасників створюваного господарського суб'єкта (об'єднання);
- - хто є власником використаного капіталу;
- - джерела майна як матеріальної основи господарської діяльності;
- - межі майнової (матеріальної) відповідальності;
- - спосіб розподілу прибутку і збитків;
- - форму управління суб'єктом господарювання [16 с 248]

Загальновідомі три основні організаційно-правові форми підприємницької діяльності:

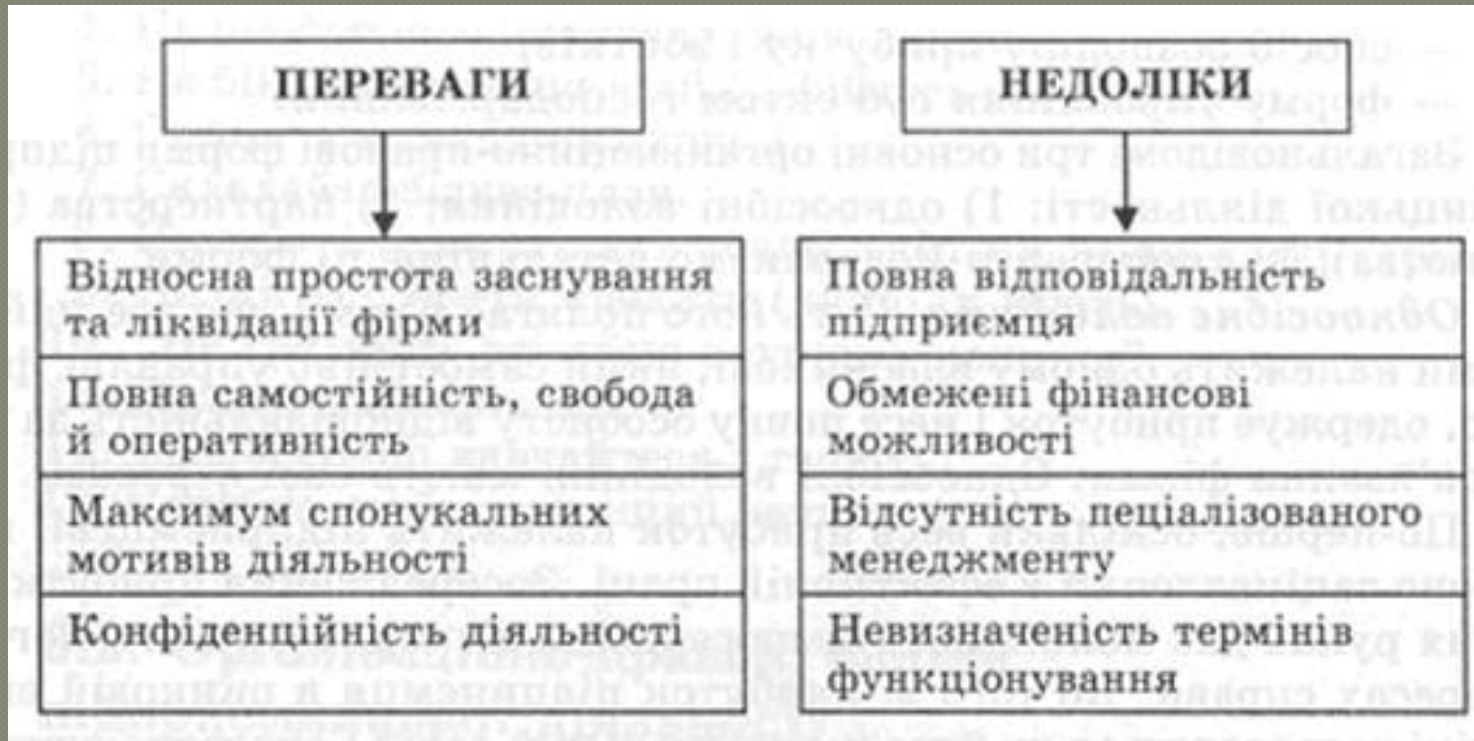
- 1) одноосібні володіння;
- 2) партнерства (товариства);
- 3) корпорації.

де ці

Одноосібне володіння. Суть його полягає в тому, що все майно фірми належить одному власникові, який самотійно управляє фірмою, одержує прибуток і несе повну особисту відповідальність за всі зобов'язання фірми.

Одноосібні володіння мають свої *переваги та недоліки.*

2.2 Партнерство

Партнерство (товариство). Ця форма організації підприємництва є логічним продовженням розвитку одноосібного володіння. Така організаційно-правова форма підприємницької діяльності передбачає об'єднання капіталів двох і більше окремих фізичних або юридичних осіб за умов розподілу ризику, прибутку і збитків на основі рівності, спільного контролю результатів бізнесу, активної участі в його веденні. Основою взаємин між сторонами, що вступають у партнерство, є договір.

За ступенем участі засновників (партнерів) у діяльності підприємства прийнято розрізняти товариства: повні (з повною відповідальністю); командитні; товариства з додатковою та обмеженою відповідальністю.

Розглянемо, які переваги та недоліки має партнерство перед одноосібним володінням.

ПЕРЕВАГИ

Більш ширші фінансові можливості

Спеціалізація в менеджменті

Велика свобода та оперативність дій

Відсутність спеціальних податків

НЕДОЛІКИ

Необмежена відповідальність

Труднощі з розподілом прибутку

Несумісність інтересів партнерів

Труднощі з ліквідацією

2.3 Кооперація

Корпорація (акціонерне товариство) є зараз домінуючою формою підприємницької діяльності, її власниками вважаються акціонери, що мають обмежену відповідальність у розмірі свого внеску в акціонерний капітал корпорації. Весь прибуток корпорації належить її акціонерам.

Виокремлюють дві його частини. Одна частина розподіляється серед акціонерів у вигляді дивідендів, друга — це нерозподілений прибуток, що використовується на реінвестування. Функції власності та контролю поділені між акціонерами (власниками акцій) і менеджерами.

Переваги корпорації (акціонерного товариства) достатньо відомі.

Переваги та недоліки корпорації (акціонерного товариства) достатньо вигідні

ПЕРЕВАГИ

Значні фінансові
можливості

Обмежена
відповідальність

Переваги великих
розмірів корпорації

Дуже тривалий період
функціонування

НЕДОЛІКИ

Подвійне оподаткування

Розбіжності між функціями
власності та контролю

Потенційні можливості
для зловживань

Труднощі з ліквідацією

3. Фірми в Україні

Підприємство — основна організаційна ланка народного господарства України. Відповідно до законодавства, воно є самостійним статутним суб'єктом, що хазяює, що має права юридичної особи і здійснює виробничу, науково-дослідну і комерційну діяльність з метою одержання відповідного прибутку (доходу).[4;6]

Підприємство має самостійний баланс, розрахункові (поточні) та інші рахунки в установах банків, печатка зі своїм найменуванням, а також власний товарний знак. Воно не має у своєму складі інших юридичних осіб.

Підприємство здійснює які-небудь види господарської діяльності, що не заборонені законодавством України і відповідають цілям, передбаченим статутом підприємства.

У випадку збиткової діяльності підприємств держава, якщо воно визнає продукцію цих підприємств суспільно необхідною, може надати їм дотацію, інші пільги.

Відносини, пов'язані з підприємствами в Україні, регулюються Законом "Про підприємства в Україні", а також спеціальним законодавством, до якого відноситься податкове, митне, валютне, фінансове, інвестиційне й інше законодавство, що регулює окремі особливості, сторони і види діяльності підприємств у країні.

Відповідно до цього Закону в Україні можуть діяти підприємства наступних видів:

- - приватні, засновані на власності фізичної особи;
- - колективні, засновані на власності трудового колективу підприємства;
- - підприємство, засноване на власності об'єднання громадян;
- - комунальне, засноване на власності відповідного територіального підрозділу;
- - державне, засноване на державній власності, у тому числі казенне підприємство;
- - господарське товариство.

Приватне підприємство засноване на особистій власності фізичної особи. У власності громадян можуть знаходитися житлові будинки, квартири, дачі, садові будинки, насадження на земельній ділянці, транспортні засоби, грошові кошти, акції й інші цінні папери, предмети домашнього господарства й особистого користування, засоби виробництва, продуктивна і робоча худоба, вироблена продукція, а також інше майно споживчого і виробничого призначення.

Приватне підприємство може ґрунтуватися винятково на особистій праці власника або на використанні праці громадян на договірній основі (наймані робітники).

При складанні трудового договору (контракту, угоди) із громадянами про використання їхньої праці підприємець зобов'язаний забезпечити умови й охорону праці, його оплату не нижче встановленого мінімального рівня, а також інші соціальні гарантії, включаючи соціальне і медичне страхування і соціальне забезпечення відповідно до діючого законодавства.

При втраті працівником працездатності підприємець повинний забезпечити потерпілому відшкодування витрат у випадках і в порядку, передбачених чинним законодавством.

Колективне підприємство, засноване на власності трудового колективу, — це підприємство, власність якого виникає у випадку переходу всього майна державного підприємства у власність трудового колективу, викупу орендованого майна або придбання майна іншими передбаченими законом способами.

У власності трудового колективу знаходиться вироблена продукція, отримані доходи, а також інше майно, придбане на умовах, не заборонених законом.

У власності колективного підприємства виділяються внески його працівників. Розмір внеску працівника в майні колективного підприємства визначається в залежності від його пайової участі в діяльності державного або орендного підприємства, а також участі в збільшенні майна колективного підприємства після його створення.

На внесок працівника колективного підприємства нараховуються і виплачуються відсотки в розмірах, обумовлених трудовим колективом, виходячи з результатів господарської діяльності підприємства.

Робітнику, що припинив трудові відносини з підприємством, а також спадкоємцям померлого працівника виплачується вартість внеску.

Підприємство, засноване на власності об'єднання громадян, утворюється в результаті добровільного об'єднання громадян, що ведуть спільну господарську й іншу діяльність на базі приналежного їм на праві власності, орендованого або наданого в безкоштовне користування майна. Основними видами таких підприємств є кооперативи і колективні сільськогосподарські підприємства (колгоспи).

Об'єктами права власності кооперативу (колгоспу) є будівлі, спорудження, грошові й інші майнові внески його членів, виготовлена продукція, доходи, отримані від її реалізації й іншої діяльності, передбаченої Статутом кооперативу (колгоспу), а також інше майно, придбане на підставах, не заборонених законодавством. Кожен член кооперативу (колгоспу) має право на частину доходу, отриману на його пай.

У майні, що належить кооперативу (колгоспу), визначаються частки його членів. У випадку добровільного виходу з кооперативу (колгоспу) громадянин має право на виділення приналежної йому частини в майні кооперативу (колгоспу) у натуральному або грошовому виразі або в цінних паперах.

При ліквідації кооперативу (колгоспу) майно, що залишилося після розрахунків з бюджетом, банками й іншими кредиторами,

розподіляється між членами кооперативу (колгоспу).

Комунальне підприємство засноване на власності відповідних територіальних підрозділів. Таке підприємство засновується місцевими органами управління, його майно і статутний капітал утворюються за рахунок майна й асигнувань із засобів відповідного місцевого бюджету і/або внесків інших комунальних підприємств. Власником комунального підприємства є місцевий орган управління майном.

Об'єктами права комунальної власності є майно, що забезпечує діяльність відповідних рад і утворених ними органів; засоби місцевих бюджетів; державний житловий фонд; об'єкти житлово-комунального господарства; майно закладів народної освіти, культури, охорони здоров'я, торгівлі, побутового обслуговування; майно підприємств; місцеві енергетичні системи; транспорт; системи зв'язку й інформації, включаючи націоналізоване майно, передане відповідним підприємствам, закладам, організаціям; а також інше майно, необхідне для забезпечення економічного і соціального розвитку даної території.

У комунальній власності може також знаходитися майно, передане у власність області, району або іншої адміністративно-територіальної одиниці іншим суб'єктом права власності.

Державне підприємство, засноване на загальнодержавній (республіканській) власності, засновується органами управління, уповноваженими керувати державним майном. Майно (статутний капітал) державного підприємства утворюються за рахунок державного бюджету, державного майна. Власником такого підприємства є держава в особі уповноважених нею органів управління. Вона ж володіє і розпоряджається прибутком такого підприємства. Держава через своїх уповноважених осіб відповідно до діючого законодавства розробляє і нав'язує всім найнятим працівникам правила трудового поводження, включаючи і систему оплати праці. Усе це робиться в рамках трудового законодавства.

Державне підприємство, що відповідно до законодавства України не підлягає приватизації, за рішенням Кабінету Міністрів може бути перетворене **вказане підприємство**.

У залежності від обсягів господарського обороту підприємства і чисельності його працівників і поза залежністю від форми власності, воно може бути віднесене до категорії **малих підприємств**.

До малого відносяться що створюються і діють підприємства:

- у промисловості і будівництві — з чисельністю працюючих до 200 чоловік;
- в інших галузях виробничої сфери — до 50 чоловік;
- у науці і науковому обслуговуванні — до 100 чоловік;
- галузях невиробничої сфери — до 25 чоловік;

Акціонерне товариство — це господарче товариство, статутний фонд якого розділений на визначену кількість акцій рівної номінальної вартості і яке несе відповідальність по зобов'язаннях тільки своїм майном.

Акціонери відповідають по зобов'язаннях товариства тільки в рамках приналежних їм акцій. У випадках, передбачених Статутом, акціонери, що не цілком оплатили акції, несуть відповідальність по зобов'язаннях товариства також і в рамках неоплаченої суми.

Акціонерне товариство буває двох видів: **відкрите і закрите**.

Акціонерне товариство відкритого типу — товариство, акції якого поширюються шляхом відкритого продажу або на первинному ринку по номінальній вартості після їхнього випуску, або на вторинних ринках за допомогою перепродажу за ринковими цінами.

Акціонерне товариство закритого типу відрізняється від першого тим, що його акції поширюються тільки між засновниками і не можуть поширюватися шляхом підписки і бути об'єктом купівлі-продажу на біржі.

Товариство з обмеженою відповідальністю — це товариство, що має статутний фонд, розділений на частки. Його учасники несуть відповідальність по боргах товариства в розмірах відповідних часток. У випадках, передбачених установчими документами, учасники, що не цілком внесли внески, відповідають по зобов'язаннях товариства й у границях невнесеної частини внеску.

Товариство з додатковою відповідальністю — це товариство, статутний фонд якого розділений на частині, а учасники його несуть відповідальність по зобов'язаннях товариства своїми внесками в статутний фонд, а при недостатності цих сум - додатково приналежним їм майном в однаковому для всіх розмірі щодо внеску кожного учасника. Граничний розмір відповідальності учасників вказується в установчих документах.

Повне господарське товариство — це товариство, учасники якого займаються підприємницькою діяльністю і несуть солідарну відповідальність по зобов'язаннях товариства усім своїм майном.

Командитне товариство — це товариство, до складу якого входять учасники, що несуть відповідальність по зобов'язаннях товариства усім своїм майном, і учасники (вкладники), що несуть відповідальність тільки в межах свого внеску в майно товариства.

Консорціум — тимчасове статутне об'єднання промислового і банківського капіталу для досягнення спільних цілей, а саме: реалізації цільових програм і проектів, у першу чергу науково-технічних, інвестиційних, природоохоронних і т.п. Поєднуються підприємства будь-якої форми власності. Вирішивши задачу, консорціум припиняє свою діяльність. При цьому учасники зберігають свою господарську самостійність, можуть брати участь в інших консорціумах, асоціаціях, спільних підприємствах.

Концерн — статутне об'єднання підприємств промисловості, наукових організацій, транспорту, банків, торгівлі і т.д., що здійснюють спільну діяльність на основі добровільної централізації функцій науково-технічного і виробничого розвитку, інвестиційної, фінансової, природоохоронної, зовнішньоекономічної й іншої діяльності. Концерн представляє інтереси підприємств-учасників у взаєминах з іншими організаціями й органами управління. Учасники концерну не можуть бути одночасно в складі інших концернів.

Можуть також створюватися інші види об'єднань по

Холдингова компанія — суб'єкт, що хазяює, що володіє контрольними пакетами акцій інших (одного або більш) суб'єктів, що хазяюють.

Контрольний пакет акцій — кількість акцій (пай, частина в статутному фонді), що надає право холдингової компанії здійснювати фактичний контроль над суб'єктом, що хазяює, що випустили ці акції. Рішення про підтвердження наявності контрольного пакета акцій, якщо його розмір складає менш 51%, приймає Антимонопольний комітет України з урахуванням конкретних особливостей установчих документів і структури статутних фондів суб'єктів, що хазяюють, у порядку, що встановлює цей Комітет.

Дочірнє підприємство — суб'єкт, що хазяює, контрольним пакетом акцій якого володіє холдингова компанія.

Холдингові компанії можуть бути дочірніми підприємствами інших холдингових компаній.

Холдингову компанію створюють у формі відкритого акціонерного товариства шляхом об'єднання в статутному фонді контрольних пакетів акцій дочірніх підприємств і

інших активів

Кінець
